ივერია

1877—1887 წელიწადი — **საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი** — **1877—1887 წელიწადი**

გაზეთის ღირს

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	5

ცალკე ნომერი—ერთი შაურა.

გაზეთის დასაკვეთად: ქერჩ. განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიემართონ: თეიმონ რედაქციას, ახალ-ბაზუოთოვის ქუჩაზედ, სახლი № 9, ბ. ხიდდეკელის საგაზეთოს, გოლოკინის პროსპექტი, ცენტრალურსა და გრიბოედოვის წოკეების მაღაზიებს.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

გაზეთი „ივერიაᲗ“ პირველ ლიისსექტემბრიდამ წლის დამლეგამდე ღირს 4 მ. 75 კ.

მოსამზადებელი კლასები
და პანსიონი
იოსელიანისა
და
მრეველიშვილისა

ნიკოლოზიის ქუჩა, გრუზინსკის სახლი, № 21. ეიუკანთ ბავშვებს და გამზადებთ ყველა საშუალო სასწავლებელთათვის. (3—1)

ტფილისი, 2 სექტემბერი

წარსულს წერილში ჩვენ მოვიხსენეთ, რომ ჩვენში მეტად გავრცელდა ყოველ გვარი ავ-კაცობა, ბოროტ-მოქმედება. ისიც ვთქვით, რომ დანაშაულობა გვიჩვენებს იმას, თუ რა სენი ფრდნის საზოგადო აგებულებას და სად უნდა ვეძიოთ მიზეზი ცხოვრების ნაკლულევანებათა და უგვანობისა. ეხლა საჭირო ადვნიშნოთ თვით მიზეზი დანაშაულობათა გავრცელებისა და რაკი ერთხელვე ადვნიშნავთ ამ მიზეზს, მაშინ ისიც გვეცოდინება, თუ სად უნდა ვეძიოთ შვება ამ მწარე სენისაგან. ცნობილია, რომ რამდენადაც საზოგადოება განათლებული და ეკონომიურად შემძლეა, მით უფრო შრომისა, გარჯისა და მშვიდობიანობის მოყვარეა, მით უფრო მეტს მეცადინეობს, თავისი აწმყო ადამიანურად მოაწყოს და ბედნიერ მერმისისაკენ გზა გაიკვალოს. მართლადაც ასე უნდა იყოს, რადგანაც სწავლა-განათლება გრძნობა-გონებას ასპეტაკებს, ავარჯიშებს, აპატიოსნებს და ამასთანავე ადამიანს საშუალებას აძლევს საკუთარის სიცოცხლისა და ბედნიერებისათვის პატიოსნად იდვაწოს, ე. ი. იმ გვარად, რომ თავის თანამოძმეს ხელი არ შეუშალოს და იმისი სიცოცხლე და ქონება საშიშროებაში ჩააგდოს-კი არა, არამედ, შირ-იქით, ხელი შეუწყოს და ცხოვრების ტკბილი გაუადვილოს. ეკონომიური შემძლებლობა სწავლა-განათლებასთან შეერთებული ბედეგ უფრო მეტს ფონეს აძლევს ადამიანს ცხოვრების უდელი მხნედ და პატიოსნად სწოის და მით უადვილებს ეკლიანს გზას ცხოვრებისას. რაც მომეტებულს ბედნიერებას დაიმკვიდრებს ადამიანი ცხოვრებაში სწავლა-მეცნიერებისა და ეკონომიურის შემძლებლობ ის შემწეობით, მით უფრო სიამოვნებს იგი თვისისა და სხვისის სიცოცხლით, კეთილ-დღეობით, მით უფრო მხნე და გამძლეა იგი გრძნობით და გონებით. ეს ორი სახსარი კეთილ დღეობის მოსაპოვებელად, ე. ი. სწავლა-განათლება და ეკონომიური შემძლებლობა ისე მტკიცედ დამოკიდებულნი არიან ერთი-ერთმანეთზე, რომ რაკი ერთზე ჩამოვაგდებთ ლაპარაკს, მეორესაც შირს ვერ ავუბრუნებთ. სწავლა-განათლება, გონებისა და გრძნობის გახსნილობა, სულიერი ძალიერება, ადამიანს აძლევს საშუალებას ეკონომიური შემძლებლობა დაიმკვიდროს და ეს შემძლებლობა საკუთარს თავსა და სხვასაც რიგიანად მოახმაროს. ეკონომიური შეფვავთი ადამიანს იმის შეძლებას აძლევს, რომ მეტი დრო და მოცალეობა მოახდინოს გონებისა და გრძნობის ვარჯიშსა და სწავლა-ცოდნის შეძენასა... მაინცა და მაინც, კაცობრიობის გამოცდილება იმას გვასწავლის, რომ ყოველ გვარის წარმატების დასამკვიდრებლად უმთავრესი სახსარია სწავლა-განათლება, ეკონომიური შემძლებლობა-კი იმისი შემაწევარია და თანა-მხლებელი.

თუ ჩვენ ცხოვრებას ჩავუკვირდებით და ზემოდ მოხსენებულის საწყაოთი გავზომავთ მის სიდრმე-სიგანეს, შევნიშნავთ, რომ ჩვენ არც სწავლა განათლებითა ვართ ადწურვილნი და არც ეკონომიურად შემძლე და მოხერხებულნი, თუმცა ბუნებით საკმაოდ მომადლებულნი ვართ და ფრიად მდიდარი ქვეყანა ხელთ გვიპყრია. უსწავლელობამ, გაუნათლებლობის გამო ჩვენ ვერ ვსარგებლობთ ჩვენის ქვეყნის სიმდიდრით, სიუხვით და ცხოვრების უდელს შესაფერად ვერ ვეწევით. ამავ უსწავლელობისა და გაუნათლებლობისა გამო ჩვენს ყოფა-ცხოვრებას სულ ტუეილ-უბრალოდ ვფლანგავთ, საკუთარს სულსა და ხორცსა ვჩაგრავთ, და სხვისასაც ხეირს არ ვაკრთ.

ჩვენი ქვეყანა იმდენად მდიდარია და უხვია, ჩვენს ხელთ ჯერ-ჯერობით იმდენი ნივთიერი საშუალებაა, რომ თუ მას დროზე სწავლა-განათლება დაგურთეთ, უეჭველია, ნამდვილ ადამიანურს ცხოვრებას დაიმკვიდრებთ და წარმატების ფართო გზას გავიკვალავთ. ეხლა-კი როცა ჩვენ მოკლებულნი ვართ სწავლა-განათლებასა და მაინცა. და-მაინც გულ-მოდგინეთ არ მივზდევთ სულისა და გრძნობის ვარჯიშობას, გამდიდრებას და გაძლიერებას, ჩვენ იძულებულნი ვართ ერთი-ერთმანერთს ფეი გამოვდოთ ესე იგი ავ კაცობას, ბოროტ-მოქმედებას მივზდოთ. მართლადაც, სად უნდა ვეძიოთ მიზეზი მძიმე დანაშაულობათა გავრცელებისა ჩვენს შორის, თუ არა იმ გარემოებაში, რომ ჩვენ ხელთ არა გვაქვს უმთავრესი სახსარი პატიოსნურის მოდვაწეობისა, შრომისა და გარჯისა; ამიტომაც, ამ სახსარს მოკლებულთ, ჩვენს თანამოძმეთ, შეიძლებს ფ ნათესავთა ეხშობათ გრძნობა-გონება; ისინი მიზდევენ ისეთს საგანს ცხოვრებაში, რომელსაც არავითარი კავშირი არა აქვს ჩვენს წარმატებასთან; შირ-იქით, იმ გვარი ცხოვრება ხელიდგან გვაცლის მრავალს ძალ-ფონეს, სულიერსა და ნივთიერსაც.

მართლადაც, შეიხედეთ ჩვენს სასამართლოებში და იქ შეიტყობთ, თუ რამდენად დიდია დანაშაულობა ჩვენ შორის- თუ იმ დანაშაულობათა მიზეზებს და დამნაშავეთა ვინაობას ჩაუკვირდებით, მათს თავ-გადასავალს შეისწავლით, ნათლად დაინახავთ, რომ უმთავრესი მიზეზიამ სამწუხარო გარემოებისა ჩვენი უსწავლელობაა, რომელსაც თან მოსდევს ეკონომიური შეუძლებლობა, თან-და-თან გადატანება საზოგადოებისა. თქვენ შეიგენეთ, რომ ჩვენის საზოგადოების წევრნი, ჩვენი თანამოძმენი, ავ-კაცობას და ბოროტ-მოქმედებას მისდევენ მხოლოდ იმის გამო, რომ სწავლა-განათლებას მოკლებულნი არიან, ე. ი. ისეთს სახსარს, რომელსაც შეუძლიან ადამიანს ადამიანურად აწევინოს ცხოვრების უდელი.

ამ გვარად, ჩვენი ცხოვრება ერთის მხრით განსხვავდება სხვა ერთა და საზოგადოებათა ცხოვრებისაგან. ხშირად შეგხვდებით ხოლმე, რომ ადამიანი იქ, სადაც ბრძოლა არსებობისათვის მეტად მწვავი და სასტიკია, დანაშაულობას სჩადის მხოლოდ უადრესის სიდარიბისა, სიდატაკის გამო, როცა იგი მოკლებულია ყოველ გვარს სახსარს ცხოვრებისასს... ჩვენში-კი ეს ასე არ არის: უმეტესობა ჩვენებურ დანაშაულეთა იმ ფრიდგან არიან გამოსულნი, რომელსაც საკმაო ნივთიერი შეძლება აქვს, მაგრამ ამ შეძლების რიგიანად მოხმარება არ შეუძლიან. მართალია, ჩვენშიაც შეხვდებით ისეთს დანაშაულობას, რომელიც გამოწვეულია უადრესის სიდარიბით, სიღატაკით, მაგრამ ამ გვარ დანაშაულობათა რაოდენობა იმ დანაშაულობათა რაოდენობაზე ნაკლებია, რომელთა მიზეზი უსწავლელობა, გაუნათლებლობა და ნივთიერ საშუალების მოხმარებისა და ცხოვრების რიგზე მოწყობის უცოდინარობაა...

ა. ნ—ლი

ახალი ამბავი

*** გუშინ-წინ, 1 სექტემბერს, სალაყბო მოედანზე პოლიციამ დაეყენებინა თხუთმეტი დატყვევებული ფურგუნი და ჩხრეკდა. ეს ფურგუნები საეჭოდა სჩენენბოდა მნაცაკანოვის ხიდზედეე. თურმე განჯის გზაზე მიჰქონდათ ეს ფურგუნები. სალაყბოზე დაალეენა პოლიციამ ეს ფურგუნები, გადმოაწყობინა ტომრები და აღმოჩნდა, რომ შიგ ბამბა იყო გახეული და ბამბაში-კი ჩაის პარკები. პოლიციამ ბამბა ცალკე და ჩაის პარკები ცალკე გაგზავნა დამოკანაში, რადგან ჩაი თურმე კონტრაბანდით უნდოდა გაეტანა ერთს ეაჯარს.

*** ჩვენ მიეიღეთ შემდეგი სამწუხარო ამბაეი. გიმნაზიის მეხუთე კლასის მოწაფეს, ფაელენიშეილს, გაუფრთხილებლობით რეეოლეეერი გავიდნდნა და საბრალოს ტყეია ყურში მოხვედრია. ყმაწეილი საავადმყოფოში გაუგზავნიათ.

*** გუშინ, 2-ს სექტემბერს, დილის ათ საათზე, რიყეზე გაუწნდა ცეცხლი თიეებს. მთელი რიყის ხალხი მოგროდა ცეცხლის გაქრობის მაშეელებლად და სანამ ცეცხლთა მქრობელი რაზმი მოეიდოდა, კიდეეაც გააქრეს. ცეცხლის გაჩენის მიზეზი ჯერ ეერ გამოიკელიეს.

*** ცეცხლის გაჩენის დროს, იმ საშინელს არეულ-დარეულობაში, გამოადგა მტკვარმა ერთი დამრჩეალი კაცი, რომელიც გაგზავნეს საავადმყოფოში. დამრჩეალს სახე სრულებით დაჩეჩქეილი ჰქონდა და ცნობით ეერაეინ იცნო.

*** 24 აგვისტოს ბეკეთუბნის და მარელისის სადგურებს შორის მოხდა ერთი უბედური ამბაეი, რომელიც უკეე იყო გამოცხადებული ჩვენს გაზეთში, შესახებ იმისა, რომ ორი კაცი გაუყლეტა ორთქლის მატარებელმა. ეხლა გეწერენ, რომ ერთს ამ უბედურთაგანს დარჩა ოთხი პატარა შეილი უნუგეშოდ და უშემწეოდ, ხოლო უფროსი მეშა, დიმიტრი ნიკოლაიშეილი, რომელსაც ორთქლით მატარებელმა გაუტეხა თაეი და დაუყეეა სხეული, ამ ჟამად კარგად არის და, იმედია, მორჩება. როგორც ექიმები ამბობენ, მეორე მეშაც, რომელსაც მკლაეი მოსტყდა, რჩებაო.

*** ქართლიდამ: რუსული ანდაზა ამბობს, შიშს დიდი თეალები აქვსო და ამისი არ იყოს ქართლელები ისე დაეშინეს აეაზაკებმა, რომ ყეელგან ელანდებათ. დღეს იტყეიან, რომ აქადა-აქ დაეცნენ აეაზაკებიო; ტყეული გამოდგება ეს ხმა, და ახლა სხვა ჭორს დაჰბადებენენ, ერთის სიტყეით, ხალხს მოსეენება აღარა აქეს. ქურდობა და აეაზაკობა მოედო მთელს ზემო-ქართლსა. გაუსეეს ხელი და რაც მოხვდებათ, იპარაეენ სულ ეარდანა ხეთიგურისა და „მამა პეპეს“ სახელითა. მაზრის უფროსმა, როგორც ამბობენ, სასტიკი ღონის-ძიება მიიღო, რომ აეაზაკები შეიპყრონ და თუ ცოცხლებს ვერ დაიჭერენ, დახოცონო. იმედი აქვთ, რომ მალე მოედებათ ბოლო აეაზაკების ბატონ-კაცობასა.

*** გორიდამ: ჩვენი ქალაქი „უპრისტაეიოდ“ არის თითქმისა: ერთი ბოქაული დროებით ცხინეალშია გაგზავნილი, ქალაქის ბოქაული სახლ-ში ზის, — მაშ რა ჰქნას! — რამდენჯერაც გამოვიდა, იმდენჯერ უსიამოენობა მიაყენეს. დარჩა ქალაქის პატრონად ერთად-ერთი ბოქაული, ბ. გე—ძე, რომელიც ამ დღე მოსეენებაში არ არის. გე—ძე თუმცა ყორჩიი კაცია, მაგრამ ერთი კაცი ქამაშიაც ბრალიაო, და კარგი იქნება, რომ ამ გარემოებას ყურადღება მიექცეს.

*** იქიდამკე: გორის სასულიერო სასწაელებლის ახალის შენობის საქმე ახლა-კი მალე უნდა გათავდეს. უნდოდათ ეყიდნათ მზა სახლი, მაგრამ არ მოეწონათ; თუმცა იყო ერთი-ორი რიგიანი სახლი, მაგრამ გადაკეთება ბეერი უნდებოდა და ისეე შემდეგი დაადგინეს: აეაშენოთ ჯერ-ჯერობით ჩვენს საკუთარს ადგილზე ჩვენის საკუთარის არხიტექტორისაგან შედგენილს გეგმაზე ერთ-სართულიანი სახლი. შემდეგ მეორე სართული აეაშენოთ, როცა შეძლება ხელს მოგეცემსო. იმედია, რომ მერმისისათეის ახალი სახლი ექნება გორის სასულიერო სასწაელებელსა. თუ ამ წელიწადს იქით კიდეე დარჩა სასწაელებელი ძელს სახლებში, სწორედ შიგ გამოორჩობიან, რადგანაც შეგირდების რიცხემა თან-და-თან იმატა და ისე მეიდროდ სხედან, რომ მისახედ-მოსახედი ადგილი აღარა აქეთ.

გადაყენებული მღვდელი

ბეჭე კალმახელიძე

მთელი ჩვენი ქეეყანა და ქეეყნის ხმის ამყოლელნი აქაური ჟურნალ-გაზეთები ყეელანი ერთ-ხმად იძახოდნენ, რომ დირბელი მღვდელი ბეჭე კალმახელიძე ყანჩაღად გაეარდნილა, გუნდი შეუდგენია და ამ გუნდით ლამის თავ-ზარი დასც�ეს მთელს ქართლ-საო. ამ ოთხისა თუ სამის კეირის განმაეალობაში საცა-კი რამ აეაზაკობა, ძარცეა, ტაცობა, კაცის-კელა მოხდა, ყეელა „მამა პეპე კალმახელიძის“ მეთაუოობას და წინამძღოლობას აწერდნენ. ჩვენს რედაქციასაც მოსდიოდა ქართლის სხეა-და-სხეა სოფლებიდამ ამისთანა ამბები. ჩვენ თუმცა თეითონ ამბები-კი დაებეჭდეთ ჩვენს გაზეთში, მაგრამ, მინამ საქმე გამოორკეეოდა, მოეერიდენით დაგეესახელებინა ვინმე ყოველ ამ ამბების მომქმედად, თუმცა ჩვენი კორრესპონდენტებიც ეაეაზაკების მოთაეედ. თურმე ნუ იტყეით, იგი „გადაყენებული მღვდელი“, იგი „მამა პეპე კალმახელიძე“, რო-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მელსაც ხალხის ხმა ამდენს აეაზაკობას აბრალებს, თავისთვის მშვიდობიანად სცხოვრობს დღეს ტფილისის ქალაქში თავისის ცოლ-შვილითა. აი საქმე რაშია:

31 აგვისტოს მამა კალმახელიძე შემოვიდა ჩვენს რედაქციაში. იმის ჭკვიან სახეს ეტყობოდა, რომ აღელვებულია და აშფოთებული. ჩვენ არ გვენახა წინად და არც ეიცოდით, თუ ის კალმახელიძე იყო. გამოგვკითხა ქართლში მოხდენილ აეაზაკობის ამბავი, იყიდა ნომრები, სადაც ეს აეაზაკობა გვქონდა აღწერილი და სთქვა, რომ მე კარგა ხანია ტფილისში არა ვყოფილვარო, შემთხვევა არა მქონია წამიკითხნა გაზეთია, და წაცნობმა მღვდლებმა მითხრეს, ეითმიც „ივერიაში“ მღვდელ კალმახელიძეს აწერენ, რაც ამ ბოლოს დროს აეკაცობა მომხდარა ქართლშია. ის მღვდელი კალმახელიძე მე გახლავართო.

ჩვენ დიდის ცნობის-მოყვარეობით შეეყურებდით ამ კაცსა. კალმახელიძე ჯერ ისევ ახალგაზდაა, თმები მოკლეთა აქვს დაყენებული, შაი მოკლე წვერი და სკამოდ მაღალი შუბლი აქვს, შუთანა ტანისა და ხმელ-ხმელი კაცია. ყველაზედ ძრიელ მოქმედობს კაცზედ მისი შაი და იქვეანად მაყურებელი თვალები.

ჩვენ გაგვეკვირდა მისი გამბედაობა, რომ შუა-დღისას ასე თავისუფლად დაიარება ტფილისში და ასე თამამად აცხადებს თავის ვინაობას. ეიფიქრეთ, რომ ან ერთი თავიდამ ხელ-აღებული ვინმე უნდა იყოს ეს კაცი, ან სრულებით არაეითარი დანაშაული არ უნდა მიუძღოდეს საზოგადოების წინაშეო.

მამა კალმახელიძემ შემოგვჩიენა თავისი გარემოება. გვიამბო, რომ ეს რამდენნიმე თთვეა ქართლი თვალითაც არ დამინახავსო, რაც-კი რამ დაწერილი და თქმულა ჩემ‌ზედ, მტკნარი სიცრუე, ჭორი და ცილის-წამებაა და ამიტომ მე მინდა სინიეარი აეუტეხო გაზეთესაო.

ჩვენ, რასაკვირველია, ეუთხარით, რომ გაზეთები არ არიან გასამტყუნარნი, ამიტომ-რომ მთელი ქართლი თქვენზე ლაპარაკობს, ყველანი კალმახელიძეზე იშვერენ ხელსა და იმას აბრალებენ, რაც-კი რამ დიდი დანაშაულობა და აეკაცობა მომხდარა ამ ცოტას ხანში ზემო-ქართლშიაო.

ეურჩიეთ გამოსცხადებიყო ბ-ნს გუბერნატორს და შეეჩივლა თავისი მდგომარეობა, ეთქვა: თუ მართლა რაიმე ექვი გაქვთ, აი, თქვენ ხელში ვარ, დამიჭირეთ, დასჯეთ, და თუ ეგ ექვი მხოლოდ მტრის ენისაგან არის, გთხოვთ ამხადოთ თავიდგან ასეთი საშინელი ცილის-წამებო.

მამა კალმახელიძე წასულიყო, გამოსცხადებიყო გუბერნატორს და სხვა მოხელეებს. ყველგან ეთქვა, რომ მე დასამალი არა მაქვსარა და კიდეეაც შემიძლიან დავამტკიცო, რომ კარგა ხანია ქართლში ფეხიც არ გამიდგამსო. ეს ჩვენ ქარიდან შეეიტყეთ.

და აი, დღეს, 2 სექტემბერს, მამა კალმახელიძე კელავ მოეიდა ჩვენს რედაქციაში. მართალია, დანაღლილინებული იყო, მაგრამ ცოტა უფრო დამშვიდებული და წყნარი გამომეტყველება ეწერა მის პირი-სახეს, რადგანაც ის რუსული გაზეთები, სადაც კალმახელიძე დასახელებული იყო, დაჰპირებოდნენ, რომ ეეცდებით დაეარღვიოთ „მამა პეპეზ“ ხსენებული ცილის-წამება და ზემო-ქართლი დაეამშვიდოთო.

ჩვენ მოგვეტანა საკუთარი წერილი, რომელსაც ამ ნომერში წაკითხავს ჩვენის გაზეთის მკითხველი, და თანაც ერთი დიდი სია შეწირულობისა, რომელზედაც ხელი უწერია თითქმის მთელის კახეთისა და ქიზიყის სამღვდელოებას. თითონ ჩვენა ენახეთ ეს სია.

მამა კალმახელიძეს ლაპარაკიდამ და თვით ამ სიიდამა სჩანს, რომ იმ დროს, როდესაც ქართლიდამ ისეთს ამბებს იწერებოდნენ „მამა პეპეზე“, ეს უკანასკნელი მოგზაურობაში ყოფილა საქართველოს სხეა-და-სხეა ადგილას.

ჩვენ მოვიყვანთ ამ მოგზაურობის ამბავსა და, რამდენად მართალია, ამას დამტკიცებს თვით გარემოება, რადგანაც ეტეი არ არის, რომ საგუბერნიო მთავრობა მიაქცევს ყურადღებას ესეთს საკერველს მოგლენას და გამოიკვლევს საქმის ეითარებას.

აი რა გვიამბო მამა კალმახელიძემ:

„მკათათვის შეიდამდის მე ესცხოერობდი ტფილისში. გამიჭირდა საქმე და განვიზრახე მიმემართა მღვდელთათვის, რომ ხელი გაემართათ. მკათათვის შეიდს გავემგზავრე მთელის ჩემის სახლობით სოფ. ცხვარიჭამიასაკენ, რომელიც დუშეთის მაზრაშია. იქ მივადექ კარზე მღვდელს მიხეილ ინიაშვილს, რომელმაც გამიწია მამა-ბრიეი მასპინძლობა. იმის სახლში დავტოვე ჩემი ცოლ-შვილი და მე წავედი თიანეთისაკენ სოფელ-სოფელ. თიანეთში ენახე მღვდელი ლაშაური, რომელმაც გამიწია შემწეობა. დამეხმარინენ აგრეთვე ბ-ნი ხიზანაშვილი, კ. ბაბალე ბარათაშვილისა და ბეჟნიც სხვანი. თიანეთიდამ წავედი ახმეტაში და იქაც ხელი გამიმართეს გაჭირებულსა. მერე ასე გაეყევ შუა და გარე კახეთის მღვდლებს და გადაველ ქიზიყში. 15 აგვისტოს ეიყავი სოფ. საკობოს, მღვდელ მიხეილ ხატიკაცთან. იქიდამ წამიყვანეს ტფილისისაკენ, ჩამოვიარე იორის-ხეობის სოფლები, ეესტუფრე საგარეჯოს მღვდლებს და ბოლოს ჩინს. საგარეჯოს გამოეეთხოვე 21-ს აგვისტოს. სხვა სოფლებიც გზა-გზა გადმოვიარე და 23-ს აგვისტოს ჩამოველ ტფილისს. იმავე დღეს გავეშურე ჩემ სახლობისაკენ, რომელიც დატოვე სოფ. ცხვარიჭამიაში. ერთი კვირა დავყავ ხსენებულს სოფელში და 30 აგვისტოს ჩამოველ ჩემს სადგომში ტფილისს ჩემის ცოლ-შვილით. აი მთელი გარემოება ჩემის ცხოვრებისა თითქმის თთვე ნახევრის განმავლობაში. მხოლოდ აქ შეეიტყე ჩემ‌ზედ დაყრილი ხმები და ძალიანაც აეღელვედი“.

ჩვენის მხრით ჯერ-ჯერობით იმის მეტს ვერას ეიტყეთო, რომ თუ მართლა არაეითარი საბუთი არა აქვს ამ ჭორს, ძალიან დიდი მეცადინეობაა საჭირო, რომ თავიდამ ასცილდეს მამა კალმახელიძეს ასეთი საშინელი ბრალი.

ᲬᲘᲠᲘᲚᲘ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ

ბატონო რედაქტორო!

ნება მომეცით თქვენს კახეთის შემწეობით ორიოდე სიტყვა მოგახსენო კახეთის და ქიზიყის სამღვდელოებას საზოგადოდ და ჯერეულ თითოოროლა მღვდლებს ტფილისის და დუშეთის მაზრისას.

სწორედ ამ დროს, როდესაც ტფილისის კაზეთებსა სწერდნენ ჩემ‌ზედ მოგონილს ჭორებს, ვითომც მე ავაზაკთა გუნდის მოთავე ვეფოფილიეეე და ავ-კაცობაზე დამედგოს თავი, სწორედ ამ დროს მე კახეთში შუა-კახეთში, სიათეკენტ ბეკეტზაურ 7 მკათათვს. ბეკეტზაურ ამატომ, რომ ძრიელ დიდ ბაზრებში კახეთია, ცოლ-შვილი ულუმა-ბურად შეკრდა და მეტი სასსარი ვეღარ მოვაკვარ-ო კარდ ამისა, რომ მიეშრეთ წვენს სამღვდელოებას. ერთის სოფლიდამ კიდეკიდიდი მეორე სოფელში, მღვდლიდგან მღვდელთან და ეესთოვდი შემწეობას.

დღეს დიდს მადლობასა ვწერავ კახეთისა და ქიზიყის სამღვდელოებას, რომელმაც ბაზრებში ს

დაინახავთ. აქაური სოფლები შუა-გულ ბაღებში არის მოქცეული; აქაური ღვინოები დღემდის და ბევრს ალაგას დღესაც ყველგან სახელ-განთქმულნი იყვნენ და არიან. თვითეულულ აქაურ გლეხს მოუცა გასასყიდლად ღვინო, ერთი-ერთმანერთზედ რომ ვიანგარიშოთ, ოც-და-ათის თუმნისა. ამ ოც-და-ათ თუმნით მან უნდა გაისტუმროს მღვდელი, ერი, სტუმარი და მასპინძელი. ეს არის მისი სასმელიც და საქმელიც, რადგან ეადგილობისა გამო სიმინდი არ მოსდის და იმავ ღვინის ფასით უნდა იყიდოს. ერთის სიტყვით, აქაურის გლეხ-კაცობის სულის მომბრუნებელი დღემდის ღვინო იყო, მაგრამ ეს წყეროკცი უშრება დღეს. ეს ორი წელიწადია, რაც აქაური ვენახები თან-და-თან ფუჭდება; შარშანდელზედ წელს უფრო წაგვიხდა ვენახები. შარშანდელი ღვინოები დღესაც ქვეყრებში გვიხია და კაცი —მყიდველი არა გვყავს. გლეხობა-კი ნასესხის ფუ-ითა ჰკვებავს ცოდ-შვილს, მაგრამ როდემდის უნდა შესძლოს ასე ცხოვრება?!

აქაურის ვენახების სენი ნაცარია, რომელიც ეს ორი-სამ წელიწადია რაც გაჩნდა. გაზაფხულზედ შეხედავთ ვენახებს და თვალი გინათლდებათ, იმედები გიორკეცდებათ და სრულიად რწმენდებით, რომ წელს მშვენიერი ღვინის მოსავალი გექნებათ; მაგრამ ზაფხულის გასულს თუ დახედავთ ვენახიან მამულებს, ნაღელითი გული გისკდებათ. ვენახის ფოთლები გამხმარია, როგორც ყურძნის მოკრეფის შემდეგ, მტევნები წვრილ-წვრილი, მზისაგან დამწვარი და სრულიად უწენოა, ლერწი მოკლე და სუსტი აქვს, მტევნები სჭნება და ძირსა სცვივა. ერთის სიტყვით, რამდენიმე წელიწადი კიდევ და ჩვენს ვენახებს ისე მოეღება ბოლო, როგორც გურიასა და ოდიშში.

უმიწა-წყლობა, ადგილ-მამულის სიძვირე იმის მიზეზია, რომ დღეს ზემო-იმერეთიდგან აქაური გლეხები ესახლებიან ქვემო-იმერეთში, სადაც აქაურის ერთი ქცევა მიწის ფასად ორი და სამი ქცევა მიწის ყიდვა შეუძლია ეგონებ, საკმარისი არის დასამტკიცებლად ჩემის მსჯელობისა, და თუ ახალშალა დარჩება უყურადღებოდ, მაშინ ლაილაშს მაინც უნდა მიეცეს უპირატესობა ცაგერზედ, მით უმეტესს, რომ ლაილაშში მზად არის სადგომები მისაღებად და საცხოვრებლად მოხელეებისა და სხვათა მოსამსახურე პირთა.

განა არ ეიცი, რომ რამდენიმე პირნი ცოტას იზარალებენ, რაკი დაცალიერდება ცაგერი, რადგანაც მათ სახლებში სდგანან ეს მოხელეები, მაგრამ ამ მდგომარეობაში, უეჭველია, ხაზინა მიეშველება დაზარალებულთა და დაჯილდოდეს თავის შეხედულობისამებრ. მე ვფიქრობ, ყოველი წევრი საზოგადოებისა მოხარული უნდა იყოს, როდესაც კარგი საქმე მოუდის მთელს საზოგადოებას და ჰმართებს რომ შესწიროს თავი ამ კარგ საქმეს. მართალია, რომ ერთს კათალიკოზს უთქვამს: „მე თუ არ ვიქნები, ქვა ქვაზედ ნუ იქნებაო“, მაგრამ ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ თუ ქვა ქვაზედ არ იქნა, თუ მიწა დედამიწაზედ და თუ საზოგადოება საზოგადოებასთან, მაშინ ბედნიერება ერთის პირისა, გინდ ოცისა, არ შეადგენს ბედნიერებას უმრავლეს წევრებისას. მე არა ვქადაგობ უკიდურესს რამ აზრსა. მე მხოლოდ მსურს, რომ ერთის და ორის ბედნიერება არ იყოს დაფუძნებული ათასის შეეწროებაზედ.

ერთს კიდევ დაეუმატებ, უძვირფასესო მკითხველო, ამ ჩემს მეორე წერილსა. იკით რა არის? ლაილაშში და ან ახალშალაში გარდასელამ ვინ იცის ეგვე იქონიოს კარგი გაელენა იმ პირებზედ, რომელნიც მოკლებულნი არიან სალიტერატურო წიგნების და გაზეთების კითხვას და ამისათვის დროების გასატარებლად ხსნიან სხვის ბარათებს და იქიდგან ტყობულობენ რა ამბავია ამ წუთის სოფელში. ამ გვარის ამბების შეტყობა, რასაკვირველია, ძალიან სასიამოვნოა, მით უმეტესს, თუ ეს ამბები შეეხება მათს ნათესავებსა და ან გულითად ნაცნობებსა, მაგრამ ესეც უნდა წარმოიედგინოთ, რა მდგომარეობაში უნდა ჩავარდეს პატრონი, რომელიც ამ გვარ ბარათებს მიიღებს გახსნილ წერილებით, და შინაარსი მისი თითქმის ყველამ იცის. ამ გვარი თვისება, რასაკვირველია, ავადმყოფობას უნდა მიეწეროს, მაგრამ უბედურება ის არის, რომ ეს ავადმყოფობა მოსდებიათ აქაურ მანდილოსნებსაც. მანდილოსნს ხომ მაინც როგორ უნდა აწყენინოს კაცმა, და ამიტომ ვიტყვით, რომ ეს კარგი ჩვეულება არის, მხოლოდ თუ მოსპობენ ამ ჩვეულებას, უფრო უკეთესი იქნება.

ესეც არაფერია, თქვენი პირიმე, და იმედიცა მაქვს, რომ ხსენებული ავადმყოფობა მოისპობა მყაფიოს და რკინის წყლებით, რომლითაც ვეშმარიტად მდიდარია მთელი ლეჩხუმი და მეტადრე სვანეთი. შესანიშნავი წყლები ლეჩხუმში არის ლეხერის მთაში, სადაც მყავე და რკინის წყალი ეხლა აღმოჩინეს და შემდეგ შეადარეს სვანეთის წყლებთან. გასინჯვამ დაარწმუნა მკოდნე ხალხი, რომ ორივე ერთისა და იმავე თვისებისა არის. ხოლო უპირატესობა ლეხერის წყლებისა იმაში მდგომარეობს, რომ უფრო ბლომად გამოდის, ვიდრე სვანეთში. რასაკვირველია, ჯერ არ არის ისეთი კარგი მისავალი, როგორც სვანების წყლებთან, მაგრამ მათი მკურნალობის ძალა თითონ გამოიწვევს ზნის გაკეთებასა.

ოხ, დაუდეგენელობავ! მიეკარ ასეთი ადგილები და ეს ძვირფასი საუნჯე ევროპიელს კაცს და ის გაჩენებთო, რა სასწაულის მოქმედება შეუძლიან კაცის ჭკუასა, გამოჯელობასა და მოხერხებულობას.

ალეგანი, საკმარისი ეს ეიმედ, ეს ეიმედ, ეს ეიმედ,

რილი მის უდიდებულესობისა, მოსკოვის სამხედრო ოლქის მხედართ-მთავარს ბრევერნდე ლაგირდს—ორდენი წმ. ვლადიმირისა 1 ხარისხისა; ვარშავის ოლქის მხედართ-მთავარს ბურკოს, სამხედრო მთავარ-სამკურნალო კომიტეტის წევრს კუშელიოვს, კომანდირს მე-7 კორპუსისას ალლერს ჯ მთავარ ინტენდანტს სკვარკოვს—ბრილიანტის ნიშნები წმ. ალექსანდრე ნეველის ორდენისა. გენერალ-ადიუტანტებს: კორსაკოვს, სტიუარლერს, ქუკოვსკის, ვილნის სამხედრო ოლქის არტილერიის უფროსს და მე-8 კორპუსის კომანდირს რერბერგს—ორდენი წმ. ალექსანდრე ნეველისა; მე-14 კორპუსის კომანდირს ნარბუტს, მოსკოვის ოლქის არტილერიის უფროსს კირხენს, კავკასიის სამხედრო ოლქის შტაბის უფროსს ტროიცკის, 1-ლ გრენადერთა დივიზიის უფროსს ეიზენ-ფონ შვირცენბერგს, მე-5 საკავალერიო დივიზიის უფროსს სერკუტუკოვს-კის, დადესტანის სამხედრო გუბერნატორს თ. ჭავჭავაძეს, კავკასიის გრენადერთა დივიზიის უფროსს ავინოვს და გვარდიის შტაბის უფროსს ბოდრიოკოვს—ორდენი თეთრის არწივისა. მიიღეს ჩინები: რუსეთის ელჩმა ბერლინში ვრაფმა შუვალოვმა მე-2-ე, მთავარ-შტაბის უფროსმა ობრუჩევმა და ბენდერის მეცხოვნეთა უფროსმა კლემმა—გენერლობა ინფანტერიისა; ინჟინერების ნაწილში მეორემ გენერალ-ინსპექტორის ამხანაგმა ზვერევმა—ინჟინერ-გენერლობა; გენერალ ფელდცეიხ-მეისტერის ამხანაგმა სოფიანომ—გენერლობა არტილერიისა. მემკვიდრე ცესარევიჩმა შტაბს-კაპიტნობა მიიღო. ბრეობრაჟენსკის პოლკისა. არხანგელსკის გუბერნატორის მოადგილეობის ადამსრულებელმა—დეისტვიტელნი სტატსკი-სოვეტნიკობა და დაინიშნა არხანგელსკის გუბერნატორად. გამოცხადდა აგრეთვე, რომ მრავალმა მიიღო გენერალ-ლეიტენანტობა, გენერალ-მაიორობა, პოლკოვნიკობა. კავკასიაში მიიღეს: კავკასიის ჯარში მყოფთა დადიანმა და ხოჯამანსოვმა—გენერალ-ლეიტენანტობა; კავკასიის სამხედრო ოლქის სასამართლოს მსაჯულმა ანტუმეიჩმა, იმავე სასამართლოს სამხედრო პროკურორმა გოლმბალატტმა და ფლიგელ-ადიუტანტმა თ. მინგრელსკიმ—გენერალ-მაიორობა; ოლქის ინტენდანტის თანაშემწემ იამპოლსკიმ, კომანდირებმა: მე-2 ბრიგადისამ მე-2 უაზახთა დივიზიისამ ესაულოვმა, თერგის ბრიგადისამ—საფონოვმა და უუბანისამ—რუმბეზკიმ—ორდენი წმ. ანნასი 1 ხარისხისა. ესევე ორდენი მიიღო ინჟინერების უფროსის თანაშემწემ დიმიტრევიჩმა.

„ჩრდილო-გერმანიის გაზეთს“ დაუბეჭდია წერილი რუსეთისა და გერმანიის ურთიერთობაზედ. ამ წერილში გაზეთის ის აზრი გამოუთქვამს, რომ გერმანია ბოლგარიის საქმეში რუსეთის ინტერესების თანხმად მოქმედობს და ამისათვის არავითარს ისეთს პირობას არ უდებს, რომელმაც ხელფეხი შეუკრას რუსეთსა, თავის უფლება შეუზღუდოს და პატივის-ცემისათვის პატივის-ცემა მოითხოვოსო. ამაზე „Journal de St-Pétersbourg“-ი ამბობს, რომ ეს გულწრფელად და გულ ახლნით დაწერილი წერილი გაზეთისა კარგი პასუხია იმ გერმანულ გაზეთებისათვის, რომელნიც ჭიკჭკავენ რუსეთის პოლიტიკასა და იმ რუსულ გაზეთებისათვისაც, რომელნიც ჭიკჭკავენ გერმანიის პოლიტიკასაო. იმ გარემოებიდამ, რომ ფრიად საურადღებო საქმეში ორი დიდი სახელმწიფოო, რომელთა პოლიტიკაც არა ხელ მძღვანელობს წუთიერის მოსაზრებით, ასე ერთ გვარს აზრს ადგანან და ერთ გვარად მოქმედობენ, ის არ უნდა დავაკვირდნთ, ვითომ ერთი მეორეს არ უნდა ენდობოდეს, ან რომ მეორე პირველის ფეხის ხმას აჭაკულოდეს. რა ეშველებოდა ევროპის მშვიდობიანობას, რომ ასეთი მიუნდობლობა უმადლესი და ერთადერთი კანონი შექმნილიყო ყოველთა პოლიტიკისა.

მეჩეკი. თეირანიდგან იუწყებიან, ვითომ ეიუბ-ხანი ავღანისტანიდგან გაძევებულ იქმნა. ეხლა ნამდვილ წყაროდგან შეუტყვიათ, რომ ეს ხმა სრულიად უსაფუძვლოა. ეიუბ-ხანი იმყოფება ჭერათის მახლობლად ძლიერის ამალითურთ, რომელსაც შეადგენენ ეროგულნი ავღანელნი.

ᲨᲢᲔᲢᲘᲜᲘ. იმპერატორი და იმპერატრიცა გერმანიისა მოვიდნენ აქ გუშინ სადამოს. ხალხი დიდის ალტაკებით დახვდა. თავადი ბისმარკი დარჩა ბერლინში.

ᲡᲝᲤᲘᲐ. გაზეთი „ტირნოვოს კონსტიტუცია“-ში დაბეჭდილი იყო კარაველოვის წერილი, რომელშიაც ნათქვამი იყო, ვითომ პრინცი ბობურგისა ტახტზე ავიდა სტამბულოვის ნებითა და არა ხალხისაო. ამიტომ სტამბულოვის მომხრეებმა აიკრძალეს კარაველოვის სახლი და გაზეთის სტამბა. ამის შემდეგ პრინცის სასახლისა და სტამბულოვის სახლის წინ მოახდინეს ყრილობა და მთავარსა და სტამბულოვს თანაგრძნობა გამოუცხადეს.

2 სექტემბერი

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. უმთავრესი საფიზიკო ობსერვატორია აცხადებს, რომ წინასწარ-მეტყველება იმის თაობაზე, ვითომ ოთხს და რვა სექტემბრის შუა ვოლგაზე და კასპიის ზღვაში დიდი დელვა იქმნებაო, ტყუილიაო.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. „ჩრდილო-გერმანული გაზეთი“ ამბობს, რომ გერმანიამ უარი თქვა პირდაპირს შუამავლობაზე ბოლგარიის საქმეში, მაგრამ მზად არისო სხვა სახელმწიფოთა წინაშე ის აზრი დაიცვას, რომ ბოლგარიაში გაგზავნილ იქმნას მთავარ-მართებლად რუსეთის გენერალი, თუ რომ ოსმალეთი ამ წინადადებას დაადგებაო. მხოლოდ ოსმალეთს, ვითარცა ბოლგარიის ბრძანებელს სახელმწიფოს, შეუძლია ისეთი რამ ზომა მოისაზროს, რომელიც შეიძლება ბოლგარიის მოეფინოს ბოლგარიის ურჩობას, იმ დროამდე, ვიდრე ბოლგარიის საქმეს ამ გზაზედ არ დაიყენებენ, შეუძლებელია ვთქვათ, თუ როგორ იმოქმედენ სხვა-და-სხვა სახელმწიფოები ბოლგარიაზე.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. ბისმარკი წავიდა ფრანდრიხსრუეში; როგორც ამბობენ, კალნოკიც იქ მივა.

ᲑᲝᲛᲑᲔᲘ. ქაბულიდგან იუწყებიან, რომ 31-ს აგვისტოს მაშაკის მახლობლად შეტაკება მოჰხდა ემირის ჯარებსა და მეამბოხეთა შორის. ამბობენ, 500 კაცი დაშრეტილიო.

ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲘ. ხელმწიფე იმპერატორი და მეფის სახლობა წაბრძანდნენ ფრედენსბორგში.

ᲗᲔᲰᲘᲠᲐᲜᲘ. ეიუბ-ხანი ვერ შეუუჭრიათ. იგი გაქცეულა და ეხლა, როგორც ამბობენ, იმყოფება ავღანისტანში, სპარსეთის სამზღვარზე, სამხრეთით ჭერათისაკენ.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲣᲚᲘ. მინისტრთა საბჭომ გადასწყვიტა გაუგზავნოს ცირკულარი ავსტრიასა, ინგლისსა და იტალიას სთხოვოს მათ, რომ შეიწუწარონ რუსეთის წინადადება ბოლგარიაში მთავარ-მართებელის გაგზავნის შესახებ.

ᲙᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲑᲘᲠᲟᲐ, 28 Ს ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ

ᲤᲐᲡᲔᲑᲘ:

	ᲛᲘᲬᲝᲕᲚᲘᲡ	ᲒᲐᲛᲝᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡ	ᲒᲐᲛᲝᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡ
	ᲛᲐᲜ. Კ.	ᲛᲐᲜ. Კ.	ᲛᲐᲜ. Კ
ᲮᲣᲗᲘ-ᲛᲐᲜᲐᲗᲘᲐᲜᲘ ᲝᲠᲛᲐᲢᲝᲛᲝᲡᲘᲡ ᲒᲣᲜᲘᲡᲐᲜᲘ . .	— »	— »	9 19
ᲛᲐᲜᲐᲗᲘᲐᲜᲘ ᲕᲣᲠᲪᲚᲘᲡ ᲤᲣᲚᲘ.	— »	— »	1 31
5% ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲜᲐᲒᲐᲜᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲝᲛᲪᲔᲚᲘ ᲑᲘᲚᲔᲗᲘ	275	— »	— »
— ᲛᲔᲠᲩᲘᲡᲐ	— »	— »	256
ᲒᲠᲐᲕᲐᲜᲗᲐ. ᲤᲣᲠᲪᲚᲘᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲐᲡᲐ . . .	99¼	— »	— »
ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲐᲡᲐ . . .	99¼	— »	— »
ᲤᲣᲠᲪᲚᲘᲡᲘᲡ ᲨᲣᲠᲘᲜᲔᲠᲘᲡ ᲜᲝᲛᲠᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡᲐ	83¾	— »	— »

ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲐ ᲡᲜᲝᲒᲐᲜᲘ

ᲥᲠᲘᲡᲢᲔᲡ ᲐᲥᲔᲓᲠ ᲩᲬᲔᲖ(1887) ᲬᲚᲘᲗᲬᲐᲓᲘᲡ ᲨᲔᲛᲬᲘᲜᲓᲐᲛ **7395.**

ᲫᲕᲔᲚᲘ ᲘᲜᲓᲘᲙᲐᲢᲝᲠᲘᲡ ᲛᲔ-4, ᲐᲛᲘᲡᲘ ᲥᲝᲠᲝᲜᲘᲙᲝᲜ—ᲣᲗᲝᲜ=479 ᲬᲚᲘᲡᲐ. ᲓᲐᲜᲘᲬᲧᲝ 1408 Წ. ᲓᲐ ᲗᲐᲕᲓᲔᲑᲐ 1940 Წ.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲘᲜᲓᲘᲙᲐᲢᲝᲠᲘᲡ ᲛᲔ-4, ᲐᲛᲘᲡᲘ ᲥᲝᲠᲝᲜᲘᲙᲝᲜ—ᲐᲒ=43 ᲬᲚᲘᲡᲐ. ᲓᲐᲜᲘᲬᲧᲝ 1844 Წ. ᲓᲐ ᲗᲐᲕᲓᲔᲑᲐ 2876 Წ.

1887 ᲬᲚᲘᲡ ᲬᲘᲜ-ᲜᲐᲓᲘ—14.

ᲡᲔᲥᲢᲔᲛᲑᲔᲠᲘ 30 ᲓᲦᲔᲛᲝ ᲐᲠᲘᲡ.

3 დღე სუთშაბათი. წმ. მოწ. ენოქისა და თეოფილესი. კათოლ. სერაპიასი და ბრონსლაფისა. სომეხ. წმ. იოანე წინამორბედისა და იოს მართლისა. მუსულ. მე-28 რიცხვი თთვისა ზილ-ჰიჯესი, 1304 წ. ჰიჯრისა.—ქრისტიანული შუა-დღე 11—55. ტფილისში მზე ამოდის 5—40, ჩადის 6—10. მთავრე 28 დღისაა.

4 დღე პარასკეკეი. მოწ. ბაბილასი, მოსე წინ.-მეტუ. კათოლ. როზალიასი და ნუმეადისი. სომეხ. მარნეაა. მუსულ. მე-29 რიცხვი თთვისა ზილ-ჰიჯესი, 1304 წ. ჰიჯრისა.—ქრისტიანული შუა-დღე 11—54. ტფილისში მზე ამოდის 5—12, ჩადის 6—8. მთავრე 29 დღისაა.

5 დღე შაბათი. წინ.-მეტუ. ზაქარიასი, წმ. ელისაბედისა და ქალწ.-მოწ. რაისასი. კათოლ. ლაგრენტისა და ვიქტორიანსი. სომეხ. ნიკოის წმ. კრების 318 მამამთავრთა. მუსულ. მე-30 რიცხვი თთვისა ზილ-ჰიჯესი, 1304 წ. ჰიჯრისა. ირაკლიმ დაქირავებულის ჯარით სრულიად დაამარცხა აჯარ-ჩელების შეიღი, 1752 წ.—ქრისტიანული შუა-დღე 11—54, ტფილისში მზე ამოდის 5—42, ჩადის 6—7. დასაფლავება მთავრისა საღამოს 5 საათსა და 3 წუთზედ.

6 დღე კვირა. მთავარ-ანგელოზ მიქაელისა. კათოლ. ზაქარიასი, „ᲔᲒᲒᲠᲘᲜᲘᲡᲘᲡ ᲓᲘ ᲘᲣᲡᲢᲘᲜᲘᲐᲜᲘᲡᲐ. სომეხ. ალეგის-ღამე სურნაჩისა (წმინდა ჯვარისა). მუსულ. 1-ლი რიცხვი თთვისა მაღარამისა, 1305 წ. ჰიჯრისა. ახალის 1305 წ. ჰიჯრის დასაწყისი.—ქრისტიანული შუა-დღე 11—54. ტფილისში მზე ამოდის 5—43. ჩადის 6—5. მთავრე 2 დღისაა.

7 დღე ორშაბათი. მოწ. სოზონტისა. კათოლ. რეგინისი და თეოფილესი. სომეხ. ნარსეტონაქი. მუსულ. მე-2 რიცხვი თთვისა მაღარამისა, 1305 წ. ჰიჯრისა. ქრისტიანული შუა-დღე 11—53. ტფილისში მზე ამოდის 5—44, ჩადის 6—3. მთავრე 3 დღისაა.

ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲘᲡ ᲪᲮᲠᲘᲚᲘ

1 სექტემბრიდამ 1 ოქტომბრამდე.

თეორი შური რუსული 1 კილ. .	5 კაპ.
შური 1-ის ხარისხისა . .	3 »
» 2 »	2½ »
ოთხის წითელი შური 1-ის ხარის.	5 »
» » 2—	3½ »
» 3 »	3
ᲧᲘᲠᲘᲡ ᲨᲘᲛᲘᲡ ᲨᲣᲠᲘᲡ ᲓᲐᲯᲐᲠᲘ	
1 დის ხარისხისა .	5 »
მე-2 ხარისხისა .	4 »
მე-3 — . . .	»
ტყვრის ხორცი 1-დის ხარისხისა.	7 »
» 2 »	6 »
სუნი	13 »
ტყვრის ხორცი . . .	7 »
ლორის ხორცი 1-ის ხარისხისა.	»
» 2 »	»

ᲛᲘᲕᲘᲦᲔᲚᲐ ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡ ᲒᲔᲛᲝᲔᲑᲘᲡᲐ ᲨᲐᲡ ᲖᲚᲐᲕᲐᲖᲔ.

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით 8 საათზედ 4 სათზედ მოდგეს ბაქოს და ნოვოროსიისკსა და კერჩს შეიყვლის.

შაბათობით საღამოს 8 სათზე ბაქოს გზით (ყველა ნავთ-სადგურები შეიყვლის).

კვირაობით საღამოთა, სამზღვარგარეგან, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-დამისს ბაქოს გზით.

შაბასკეკობით დიდით ოდესიდამ მოდგეს გზით (კერსს და ნოვოროსიისკში შესდგომ).

შაბათობით დიდით სტამბოლიდამ

თოთიიდამ ბათუმში მოდის: სამშაბათობით—ბაქოს შემდეგ, როგორ ხუთშაბათ მოდის ბაქოს ბაქოს გზით. ხუთშაბათობით—დიდის 9 სათზე და მისწერთს მოდგეს გზით მოსაორმოდ კვირაობა და ორშაბს ბაქოს,

შაბათობით დიდის 9 სათზე და მესწერთს ბაქოს გზით მოსაორმოდ

კვიკასა ურიმისა და რეკლამა-ინსტალაციებს წარმოდგენა გეშვეს.

ბათუმიდამ ფოთის მიდის შაბასკეკობითა და კვირაობით. რაკ ბაქოში მოვა ფოთიდამ ბათუმის სასეგნტოდ გადაწყვეტს ხოდმ, რადის წავა უკან.

ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲠᲔᲨ ᲣᲙᲐᲜ-ᲙᲕᲠᲐ ᲤᲝᲗᲝᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲓᲐᲛ ᲓᲐ ᲣᲠᲔᲛ-ᲙᲕᲙᲐᲡᲘᲡᲐ ᲡᲐᲯᲐᲠᲘᲡᲐᲓᲒᲣᲠᲘᲡᲐᲓᲐᲛ ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲘ ᲮᲝᲓᲛ.

კვირაობით, საღამოზე და სამშაბათს ბათუმისკენ მიდიან, რაკი თავის სეგნტებს გასაგზავნენ. მერე ბათუმიდამ შაბასკეკობით მიდიან ურიმ-კვკასიის ნავთ-სადგურებისკენ, ხოდო თუ აბრა ფოთიდაც შეიგზავნ ხოდმე.

რუსეთის სანაგანო საზოგადოების საგეგნტო ამეოფება სასასლის ქუჩაზე, ანწერეთისეულს ქარაგანში, № 101.

ᲒᲔᲠᲛᲝ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲥᲐᲚᲐᲥᲝ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲘᲡᲐᲑᲐᲜ.

ტფილისის ხაქალაქო გამგეობა სთხოვს ტრაქტირებისა, სასწავლო ხასმელის დუქნებისა და მგზავრთა დასახანაგებელის სადგურების პატრონებს მობრძანდნენ გამგეობის კანცელარიაში, ქალაქ ტფილისში, სექტემბრის 6-ს, დილის 10 საათზე. შემდეგის ოთხის წლისათვის უნდა მოწეულთ ამორჩენილ დეპუტატები თანხმად 22 და 56 მუხლთა საეპარო დაწესებულებათა დებულებისა, გასანაწილებლად ორთა შუა რაოდენობის აქციზისა. (3—3)

ᲔᲥᲘᲛᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲝᲑᲐ

სურს აიყენოს იაფ ფასად ერთი მოსწავლე ყმაწვილი; მოსწავლეს ასმეე-ამეეეეს და თეალ-ყურს დაიტერენ. მოლაპარაკება ამ საქმის თაობაზე შეიძლება ხაქიმი და ხაგიმნსტაკოლ ხასლში, რომელიც აქეს გამართული მედიცინის დოქტორს ფრანტიუსს. სოლოლაკი, ამალლების ქუჩის კუთხე, სახლი ტერ-ყაზარიოისა. (5—5)

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲥᲐᲚᲐᲥᲝ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲘᲡᲐᲑᲐᲜ.

ტფილისის ხაქალაქო გამგეობა ამით აცხადებს, რომ 6 სექტემბრისათვის დანიშნული არჩევანები ტრაქტირებისა და სასმელ-სასწავლ დუქნების პატრონთაგან დეშუტატებისა ორთა-შუა რაოდენობის აქციზის განსაწილებლად, გადადებულ იქმნა 9 სექტემბრისათვის, დილის 10 საათზედ, საქალაქო გამგეობის საგბრძმში. (1—1)

ᲡᲐᲙᲝᲛᲔᲠᲪᲘᲝ ᲙᲣᲠᲡᲔᲑᲘ

ᲥᲐᲚᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲕᲐᲟᲭᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ᲬᲚᲘᲡᲬᲐᲓᲘ ᲛᲔᲝᲥᲔ ᲬᲚᲘᲡ

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთ, როგორც ქალებს, ისე კაცებსა და მოამზადოს ეარჯვიობის შემწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მცოდნენი.

სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატები ეძლევათ. 1887—88 სასწავლო წლის შემდეგი საგნები იქმნება სასწავლებელი: 1) ხაკომერციო ეკონომია, 2) ხაკომერციო არითმეტიკა, 3) ბუხგალტერია (მარტივი, ორ-ეკი და საბანკო), 4) არითმეტიკა ხასნაგრაშო ჩოთქოთა, 5) ხაკომერციო მაწერ-მოწერა, 6) ხაკაწერა და სასთამასუქო წესდებანი, 7) მსწრაფლწერა და წერა კარაკვეული და ზნოანი.

სწავლა დაიწყობა 15 სექტემბრიდამ; ახლად შემოსასელელთა მიღება დაიწყობა 25 აგვისტოდამ ყოველ-დღე საღამოს 5 საათიდამ 8 საათამდე კურსების საგბრძმში, ხოდოდაკში, ლბორატორიის ქუჩაზედ, № 11.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასყიდოდ შეიძლება მიიღოს მსურველმა კურსების საგბრძმში და ძმათა წოეიანოვების საბანკირო კანტორაში სიონის ქუჩაზედ.

ეინც ქალაქ გარეშე სცხოვრებს, შეუძლიან წერილით მიჰმართოს კურსების დამაარსებელ ხ. Ა. ᲛᲐᲜᲣᲩᲐᲠᲝᲕᲡ ტფილისს.

Доз. цен. Тиф. 2 сентября, 1887 г. Типографія „Кавказское Обозрѣніе“ (Н. И. Френкель) на Гол. Проспектъ д. Шабурова. რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲩᲐᲕᲩᲐᲕᲐᲫᲔ